FIIA

FINNISH INSTITUTE
OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Puolustuspoliittisia näkökulmia ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon

Matti Pesu, YTT

Vanhempi tutkija

Ulkopoliittinen instituutti

matti.pesu@fiia.fi

Puolustusvaliokunta, 25.11.2020

Lähialueanalyysi puolustuspolitiikan perusteena

- Lähialuekuvaus on siirtynyt Itämeri-painotuksesta laajempaan Pohjois-Eurooppa-keskeiseen lähestymistapaan
- Ydinvirke: ”[o]n tärkeää syventää ymmärrystä ja tilannekuvaa Pohjois-Atlantin, pohjoisten merialueiden ja Itämeren alueen muodostamasta turvallisuuspoliittisesta kokonaisuudesta”
- Suomessa on keskusteltu runsaasti Itämeren turvallisuudesta. Pohjoisten alueiden tilanteesta puhutaan edelleen kainosti niiden strategisesta merkityksestä huolimatta

Keskeiset puolustuspolitiikkaan vaikuttavat tekijät toimintaympäristössä

- Suomi sijaitsee suurvaltojen näkökulmasta strategisesti tärkeällä alueella
- Venäjä harjoittaa voimapolitiikkaa Suomen lähialueilla eri instrumentteja kokonaisvaltaisesti hyödyntäen
- Suomen puolustuskyvyn kannalta olennaista huomioida Venäjän kykyjen ja aikomusten ohella Suomen turvallisuusympäristön dynaaminen luonne

FIIA
FINNISH
INSTITUTE
OF INTERNATIONAL
AFFAIRS

Suomen asema Pohjois-Euroopassa

- Suomi sijaitsee lännen ja Venäjän geopoliittisten tilojen rajalla→ Alueeseen kohdistuu huomattavia intressejä niin läntisten kumppanien kuin myös Venäjän toimesta
- Pohjois-Euroopan epätodennäköisessä sotilaallisessa konfliktissa Suomella on olemattomat mahdollisuudet jäädä konfliktin ulkopuolelle
- Suomen ulko- ja puolustuspolitiikan haaste on navigoida alueellisten intressien ristipaineessa ja ylläpitää alueellista tasapainoa

FIIA
FINNISH
INSTITUTE
OF INTERNATIONAL
AFFAIRS

Puolustusyhteistyö ja ulkopolitiikka

- Kansainvälisessä puolustusyhteistyössä on vahvoja ulkopoliittisia elementtejä
- Puolustusyhteistyö on ollut kenties merkittävin Suomen ulkosuhteiden ajuri viime vuosina
- Puolustusyhteistyöllä on vahvistettu Suomen kannalta keskeisiä kahdenvälisiä suhteita (erit. Ruotsi ja Yhdysvallat)
- EU tärkein ulkopolitiikan viitekehys, mutta puolustuksellinen merkitys suhteellisesti laskeva

Kansallinen puolustus ja ulkopolitiikka

- Selonteko: puolustuskyvyn ylläpito ehkäisee sotilaallisen voiman käyttöä Suomea vastaan, osoittaa valmiutta vastata sotilaallisen voiman käyttöön ja luo kyvyn torjua maahan kohdistuvat sotilaalliset hyökkäykset
- Puolustuskyvyn ulkopoliittista merkitystä ei syytä unohtaa: vahvan puolustuskyvyn ylläpitäminen tukee Suomen ulkopoliittisia päämääriä ja lisää sen ulkopoliittista liikkumatilaa sekä selkänojaa

FIIA
FINNISH
INSTITUTE
OF INTERNATIONAL
AFFAIRS

Kriisinhallinnan rooli Suomen turvallisuuspolitiikassa

- Selonteko käsittelee kriisinhallintaa niin ulko- kuin puolustuspoliittisena kysymyksenä, mutta instrumentti hakee paikkaansa Suomen turvallisuuspolitiikan kokonaisuudessa
- Mikä on kriisinhallinnan rooli puolustusvoimien suorituskykyjen, valmiuden ja yhteensopivuuden kehittämisessä, kun näitä kokonaisuuksia voidaan kehittää yhä enemmän aluepuolustukseen liittyvän kansainvälisen puolustusyhteistyön puitteissa?
- Tasapainoilu ulko- ja puolustuspolitiikan välillä: kummalle pääpaino?